

Velrybářská loď pluje do Arktidy –
nikoli však za velrybami

IAN McGUIRE



SEVERNÍ VODY

nominee na
MAN
BOOKEROVU
CENU

HOST

IAN McGUIRE
SEVERNÍ VODY

IAN McGUIRE



**SEVERNÍ
VODY**

Brno 2017

The North Water

Copyright © Ian McGuire, 2016

Translation © Petra Johana Poncarová, 2017

Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2017

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-7577-346-3 (PDF)

ISBN 978-80-7577-347-0 (ePUB)

ISBN 978-80-7577-348-7 (MobiPocket)

Věnováno Abigail, Grace a Eve

KAPITOLA 1

Pohledte na toho muže.

Vleče se z Clappisonova dvorku na Sykes Street a nasává vzduch obsahující spoustu pachů – terpentýn, rybí moučku, hořčici, grafit a obvyklý těžký ranní smrad moči z právě vylitých nočníků. Odfrkne si, přeje si rukou po krátkých štětinatých vlasech a narovná rozkrok. Přičichne si k prstům a pak je pomalu jeden po druhém olíže, aby z nich dostal i poslední zbytky a užil si všechno, za co zaplatil. Na konci Charterhouse Lane zabočí na sever do ulice Wincolmllee, jde kolem taverny De La Pole, kolem výroby svíček z vorvaního tuku a kolem mlýna, kde se lisuje olej. Nad střechami skladiště vidí kývající se vrcholy hlavních a křížových stěžňů, slyší pokřikování přístavních dělníků a údery palice z nedalekého bednářství. Ramenem se otře o ohlazenou červenou cihlu, kolem proběhne pes a projede vozík vysoko naložený hrubě přřitesaným stavebním dřevem. Znovu se nadechne a přeje jazykem po nahodilém cimbuří zubů. Cítí, jak v něm narůstá čerstvá potřeba, drobná, leč neodbytná, nový požadavek, který bolestně touží po naplnění. Jeho loď odplouvá za rozbřesku, ale předtím je třeba ještě něco udělat. Rozhlíží se a chvíli přemýšlí, co to je. Zachytí růžový pach krve z řeznictví, kde prodávají vepřové, a také špinavé vlnění ženských sukní. Myslí na maso, zvířecí

a lidské, a pak se znova zamyslí – je to jiný druh tužby, zatím, rozhodne se, tenhle je mírnější, méně naléhavý.

Otočí se a zamíří zpátky k taverně. Výčep je v tuhle ranní hodinu téměř prázdný. V krbu hoří nízký oheň a ve vzduchu je cítit tuk na smažení. Zaboří ruku do kapsy, ale najde tam jen drobky od chleba, křivák a půlpenci.

„Rum,“ poručí si.

Položí minci na bar. Barman se na ni podívá a zavrtí hlavou.

„Dneska ráno odplouvám,“ vysvětlí muž, „na *Dobrovolníkově*. Dám vám ručně psanej úpis.“

Barman pohrdlivě odfrkne.

„Vypadám snad jako hlupák?“ ohradí se.

Muž pokrčí rameny a chvíli přemýšlí.

„Panna, nebo orel. Můj dobrej nůž za frtana vašeho rumu.“

Položí na barový pult křivák, barman ho zdvihne a pečlivě si ho prohlíží. Otevře čepel a bříškem palce zkouší ostří.

„Je to moc pěkněj nůž,“ řekne muž. „Ještě nikdy mě nezklamal.“

Barman vytáhne z kapsy šilink a ukáže mu ho. Vyhodí minci do vzduchu a pak ji tvrdě připlácne. Oba se na ni podívají. Barman přikývne, zdvihne nůž a schová si ho do kapsy u vesty.

„A teď se pakujte,“ doporučí mu.

Muž nezmění výraz ve tváři. Nedá ani v nejmenším najevo podráždění či překvapení. Jako by ztráta nože byla součástí většího a složitějšího plánu, do něž je zasvěcený jen on sám. Po chvíli se sehne, vyzuje si námořnické boty a vyrovná je na barový pult.

„Hodte znova.“

Barman otočí oči v sloup a odvrátí se.

„Já vaše zasraný boty nechci.“

„Máte můj nůž,“ nedá se odbýt muž. „Teď už nemůžete vycouvat.“

„Já vaše zasraný boty nechci,“ zopakuje barman.

„Nemůžete z toho vycouvat.“

„Můžu si kurva dělat, co chci,“ namítne barman.

Na druhém konci místnosti se opírá o zeď Shetlandan a pozoruje je. Má na sobě pletenou čapku a plátěné kalhoty spečené špínou. Zarudlé zhýralé oči mu plavou.

„Koupim ti náký pití,“ vloží se do hádky, „ale do prdele, zavři konečně hubu.“

Muž se na něj zadívá. Už se se Shetlandany pral, v Lerwicu a v Peterheadu. Moc jim to nejde, jsou však tvrdohlaví a je těžké je dorazit. Tenhle má za opaskem zastrčený rezavý velrybářský nůž a vypadá podrážděně a nepoddajně. Muž po chvíli přikývne.

„To ti budu vděčnej,“ pronese. „Celou noc jsem se kurvil a nák mi vyschlo v krku.“

Shetlandan kývne na barmana, ten jim s okázalou neochotou nalije ještě jednu skleničku. Muž sebere z barového pultu námořnické boty, zdvihne sklenku a zamíří k lavici u krbu. Po pár minutách si lehne, přitáhne si kolena k hrudi a usne. Když se probudí, sedí Shetlandan u stolu v rohu a baví se s nějakou děvkou. Je tlustá, má tmavé vlasy, flekatý obličej a nazelenalé zuby. Muž ji poznává, ale nedokáže si vybavit její jméno. Není to Betty? přemýšlí. Nebo Hatty? Ester?

Shetlandan přivolá černošského chlapce, který se krčí ve dveřích, podá mu minci a nařídí mu, aby mu od prodavače ryb na Bourne Street přinesl talíř škeblí. Chlapec je devět nebo deset let, je štíhlý, má velké tmavé oči a světle hnědou kůži. Muž se na lavici narovná a nacpe si dýmku posledními zbytky tabáku. Zapálí si a rozhlédne se. Vzbudil se odpočatý

a připravený. Cítí, jak mu svaly volně spočívají pod kůží, srdce v hrudi se mu svírá a povoluje. Shetlandan se pokouší ženskou políbit, ale ta ho s chamtivým zapištěním odmítne. *Hester*, vzpomene si muž. Ta ženská se jmenuje *Hester* a na James Square má pokoj bez oken s železnou postelí, džbánem, umyvadlem a měchýřem z indické gumy, aby ze sebe mohla vymýt semeno. Muž se postaví a přejde k těm dvěma.

„Kup mi ještě jednu skleničku,“ žádá.

Shetlandan se na něj chvíli dívá přimhouřenýma očima, pak zavrtí hlavou a obrátí se zpátky k *Hester*.

„Ještě jednu skleničku a už o mně neuslyšíš.“

Shetlandan si ho nevšímá, ale muž tam stojí dál. Jeho trpělivost je směsí tuposti a bezostyšnosti. Cítí, jak se mu srdce rozpíná a zase smršťuje, cítí obvyklý puch taverny – prdy, kouř z dýmek a rozlité pivo. *Hester* se na něj podívá a zahihňá se. Zuby má spíš šedé než zelené a její jazyk barvou připomíná prasečí játra. Shetlandan vytáhne zpoza opasku velrybářský nůž a položí ho na stůl. Postaví se.

„Než bych ti kupoval další pití, to ti radši uříznu ty tvý zatracený koule,“ odpoví.

Shetlandan je čahoun s pružnýma rukama i nohama. Vlasy a vous má zvlhlé tulením tukem a je cítit společnou kajutou pro obyčejné námořníky. Muž začíná chápat, co je třeba udělat – musí vycítit podstatu svých současných potřeb a možnost jejich naplnění. *Hester* se znovu zahihňá. Shetlandan zdvihne nůž a přiloží muži chladnou čepel na lícní kost.

„Taky bych ti moh uříznout rypák a nakrmit s ním ty zatracený čuňata na dvoře.“

Zasměje se tomu nápadu a *Hester* se k němu přidá.

Muž působí nevzrušeně. Tohle ještě není okamžik, na který čeká. Tohle je jenom nudná, ale nezbytná předehra,

přestávka. Barman vezme do ruky dřevěnou hůl a zdvihne průchod v barovém pultu, v pantech přitom zaskřípe.

„Ty,“ ukáže na muže, „seš ulejšácká kurva a já chci, abys vodprejsknul.“

Muž se podívá na hodiny na zdi. Je těsně po poledni. Má šestnáct hodin na to, aby udělal všechno, co je třeba. Aby se zase uspokojil. Touha, kterou cítí, znamená, že jeho tělo hovoří o vlastních potřebách, promlouvá k němu – občas šeptá, občas mumlá, občas vykřikne. Nikdy neumlká; pokud někdy utichne, bude muž vědět, že je konečně mrtvý, že ho někdo konečně zabil, a tím to bude vyřízené.

Náhle přistoupí k Shetlandanovi, aby mu dal najevo, že se nebojí, a pak o krok ucouvne. Obrátí se k barmanovi a zdvihne bradu.

„Ten klacek si strč do prdele,“ prohodí.

Barman mu ukáže dveře. Ve chvíli, kdy muž odchází, se vrací chlapec s cínovým talířem opojně vonících mušlí, ještě se z nich kouří. Na okamžik se na sebe zadívají a muž pocítí další záchvěv jistoty.

Kráčí zpátky po Sykes Street. Nemyslí na *Dobrovolníka*, který teď kotví v přístavu a na němž se poslední týden dřel, aby bylo všechno připravené a naložené, ani na tu zatracenou šestiměsíční plavbu, kterou brzy nastoupí. Myslí jen na přítomný okamžik – Grotto Square, turecké lázně, aukční síň, provaznictví, dlažební kostky pod nohama, agnostické yorkshirské nebe. Není od přírody netrpělivý ani nepokojný, dokáže čekat, je-li třeba. Najde si zídku a posadí se na ni, když dostane hlad, začne cucat kámen. Uplyne hodina. Kolemjdoucí si ho všimají, ale nepokoušejí se s ním navázat rozhovor. Brzy přijde čas. Na okamžik se rozprší a pak zase přestane, muž přitom pozoruje prodlužující se stíny a mraky chvějící se na vlhké obloze. Když ty dva konečně zahlédne, už

se skoro smráká. Hester prozpěvuje nějakou baladu, Shetlandan drží v jedné ruce lahev grogu a druhou tu ženskou neobratně vede. Muž se dívá, jak zahýbají na Hodgson's Square. Chvilí počká a pak malými krůčky přeběhne za roh do Caroline Street. Ještě nepadla noc, ale rozhodl se, že už je dost velká tma. Okna taverny Svatostánek planou světlem a ve vzduchu je cítit uhelný prach a drůbky. Na Fiche's Alley dorazí dřív než oni a protáhne se dovnitř. Dvorek je prázdný, až na šňůru se špinavým prádlem a výrazný čpavkový smrad koňské moči. Postaví se do ztemnělého průchodu, v pěsti svírá půlku cihly. Když Hester a Shetlandan přijdou na dvůr, chvíli počká, aby si byl jistý, potom vykročí vpřed a prudce toho chlapa praští cihlou do zátylku.

Kost se úderu lehce poddá. Vzduchem se rozstříkne jemná sprška krve a ozve se zvuk podobný prasknutí mokré větvičky. Shetlandan v bezvědomí přepadne dopředu a o dláždění si rozbije nos a vyrazí zuby. Než stihne Hester zakřičet, muž jí přiloží k hrdlu velrybářský nůž.

„Vykuchám tě jako tresku,“ pohrozí jí. Hester se na něj divoce zadívá a vzápětí zdvihne zaneřádné ruce na znamení, že se vzdává.

Muž vybere Shetlandanovi kapsy, vezme si peníze a tabák a zbytek odhodí. Kolem obličje a hlavy se mu jako svatozář rozlévá kaluž krve, ale ještě pořád slabě dýchá.

„Musíme toho parchanta někam odtáhnout,“ ozve se Hester, „nebo budu v průseru.“

„Tak si ho odtáhni sama,“ odsekne muž. Cítí se lehčí než před chvílí, jako by se svět kolem něj rozšířil.

Hester se pokouší odtáhnout Shetlandana za paži, ale je příliš těžký. Uklouzne na krvi a upadne na dláždění. Napřed se pro sebe zasměje, pak začne úpět. Muž otevře kůlnu na uhlí a za paty do ní Shetlandana dovleče.

„Zejtra ať ho klidně najdou,“ prohlásí. „To už budu dávno pryč.“

Hester se postaví, pořád se ještě trochu opilecky motá, a neúspěšně se snaží otřít si ze sukně bláto. Muž se obrátí k odchodu.

„Dej mi aspoň šilink nebo dva, zlato,“ zavolá na něj Hester. „Za všechny mé trable.“

Muži trvá hodinu, než chlapce vystopuje. Jmenuje se Albert Stubbs, spává v cihlovém kanálu pod severním mostem, žíví se kostmi a odřezky a občas si vydělá pár šestáků vyřizováním pochůzek pro opilce, kteří se shromažďují v pajzlech podél pobřeží, kde čekají na loď.

Muž mu nabídne jídlo. Ukáže mu peníze, které ukradl Shetlandanovi.

„Řekni mi, co chceš, a já ti to koupím.“

Chlapec na něj beze slova hledí, jako zvíře, které někdo překvapil v doupěti. Muž si všimne, že není nijak cítit – uprostřed vši té špíny se mu nějak podařilo zůstat čistý, neposkvřený, jako by přirozeně temné zbarvení jeho kůže bylo ochranou před hříchem a nikoliv, jak někteří lidé věří, naopak.

„Je na tebe docela pěkný pohled,“ pochválí ho muž.

Chlapec si řekne o rum, muž vytáhne z kapsy mastnou poloprázdnou lahev a podá mu ji. Jakmile se chlapec napije, trochu mu zeskvotí oči a přestane být tak úporně tajnůstkářský.

„Jmenuju se Henry Drax. Jsem harpunář. Za rozbřesku odplouvám na *Dobrovolníkovi*,“ vysvětlí mu muž, jak nejjemněji dokáže.

Chlapec nezaujatě přikývne, jako by to všechno už dávno věděl. Má zatuchlé a matné vlasy, ale kůži až nepřirozeně čistou. V zašlém svitu měsíce mu září jako naleštěné týkové

dřevo. Je bos a chodidla má od dláždění zčernalá a zhrublá. Drax pocítí nutkání se ho dotknout – na tváři nebo na rameni. Byl by to signál, pomyslí si, způsob, jak začít.

„Viděl sem vás v taverně,“ řekne chlapec. „To ste neměl žádný prachy.“

„Moje situace se změnila,“ vysvětlí mu Drax.

Chlapec znovu přikývne a napije se rumu. Možná je mu spíš dvanáct, pomyslí si Drax, ale je nedorostlý, jak to často bývá. Natáhne se a odtrhne chlapci lahev od rtů.

„Měl by sis dát něco k jídlu. Pojď se mnou,“ vyzve ho.

Společně se mlčky vydají po Wincomlee a Sculcoates, projdou kolem hospody U Kostice a dvorů se dřevem a zastaví se ve Fletcherově pekařství. Drax čeká, zatímco chlapec hltá masový piroh.

Když dojí, otre si ústa, vydoluje z nosohltanu hlen a odplivne si do stoky. Najednou vypadá starší než předtím.

„Znám jedno místo, kam můžeme jít,“ ukáže přes cestu. „Je to kousek, v jednom doku.“

Drax si okamžitě uvědomí, že je to past. Pokud s tím negříkem půjde do doku, zbijí ho do krve a svléknou jako děvku. Překvapuje ho, že ho chlapec tak podcenil. Napřed ho zaplaví pohrdání vůči chlapcovu špatnému úsudku a potom, což je příjemnější, pocítí vzdouvaní a chvění nového nápadu, počátky zuřivosti.

„Tady šukám já,“ šeptne mu. „Mě nikdy nikdo nešuká.“

„Jasně,“ odpoví chlapec. „Rozumím.“

Druhá strana cesty leží v hlubokém stínu. Je tam dřevěná branka, z níž se odlupuje zelená barva, cihlová zeď a průchod pokrytý sutinami. Do průchodu nedopadá světlo a slyšet je v něm jedině praskání drti pod podpatky Draxových holínek a chlapcovo přerušované tuberkulózní sípání. Žlutý měsíc vězí v zúženém hrdle nebes jako sežvýkané

sousto. Po chvíli vejdou na dvůr zpola zaplněný rozbitými sudy a zrezivělými obručemi.

„Támhle,“ ukáže chlapec. „Není to daleko.“

Jeho tvář prozrazuje výmluvnou dychtivost. Jestli měl předtím Drax nějaké pochybnosti, už ho opustily.

„Pojď sem,“ poručí chlapci.

Ten se zamračí a znovu ukáže směrem, kam by se podle něj měli oba vydat. Draxe napadne, kolik chlapcových kumpánů na ně asi čeká v doku a jaké zbraně proti němu plánují použít. Copak opravdu vypadá, pomyslí si, jako nějakéj zasranej ňouma, kterýho zvládne oloupit parta dětí? Tímhle dojmem tedy momentálně působí na čekající svět?

„Pojď sem,“ poručí podruhé.

Chlapec pokrčí rameny a udělá pár kroků vpřed.

„Provedeme to teď. Tady a teď. Už nebudu čekat.“

„Ne,“ brání se chlapec. „V doku je to lepší.“

V přítmí dvora působí dokonale, pomyslí si Drax, šero uhlazuje jeho půvab do rozmrzelé krásy. Jak tam tak stojí, vypadá jako pohanská modla, totem vyřezaný z ebenového dřeva, ne jako chlapec, ale spíš jako nepravděpodobný ideál chlapce.

„Ty si jako myslíš, že jsem nějaká blbá kunda nebo co?“ zeptá se Drax.

Chlapec se na okamžik zamračí a pak ho obdaří kouzelným nevěrohodným úsměvem. Není to nic nového, pomyslí si Drax, tohle všechno se už stalo a stane se to zase, na jiných místech a v jiné době. Tělo má svoje únavné rytmy, svoje pravidelnosti: krmení, čištění, vyprazdňování střev.

Chlapec se rychle dotkne Draxova předloktí a znovu mu naznačí směr, kterým se chce vydat. Do doku. Do pasti. Drax slyší, jak mu nad hlavou skřehotá racek, bere na vědomí tuhý zápach živice a olejové barvy, hvězdně roztažený

Velký vůz. Popadne černého chlapce za vlasy a vrazí mu ránu pěstí, pak další a další – druhou, třetí a čtvrtou, rychle, bez váhání a bez lítosti –, tluče ho, dokud nemá klouby na ruce teplé a potemnělé krví a chlapec se ochable a bezvládně nesune k zemi. Je hubený a kostnatý a neváží víc než teriér. Drax ho obrátí a stáhne mu kalhoty. V tom aktu není žádné potěšení a žádná úleva, což jen zvyšuje jeho zuřivost. Byl ošizen o něco živého, o něco bezejmenného, ale zároveň skutečného.

Olověné a cínově šedé mraky zakrývají měsíc, který je téměř v úplňku, ozývá se rachocení vozů s okovanými koly, mrouskání koček připomínající dětský nářek. Drax rychle vykonává pohyby: jeden následuje po druhém, jsou chladné a přesné, jakoby strojové, ale ne mechanické. Svírá svět jako pes kousající kost – nic mu není nejasné, nic není oddělené od jeho urputných a neurvalých choutek. To, čím býval černošský chlapec, je pryč. Úplně pryč a jeho místo zaujalo něco jiného, zcela odlišného. Dvorek se změnil v místo ohavných kouzel, proměn nasáklých krví, a Henry Drax je jejich divokým, zvrhlým zosnovatelem.

KAPITOLA 2

Po třiceti letech přecházení po důstojnickém můstku se Brownlee považuje za znalce lidské povahy, ale tenhle nový chlapík, Sumner, irský doktor, který se zrovna vrátil z bouřlivého Paňdžábu, je opravdu složitý případ. Je malý a má úzký obličej, nepříjemně tázavý výraz, politováníhodně kulhá a hovoří barbarsky pokroucenou angličtinou odněkud z irských bažin. Navzdory jeho početným zjevným nedostatkům má však Brownlee dojem, že to s ním půjde. V nemotornosti a lhostejnosti toho mladíka, v jeho schopnosti a odhodlání se nezavděčit je cosi, co Brownlee shledává podivně přitažlivým, možná proto, že mu to připomíná jeho samého v mladším a bezstarostném stadiu života.

„Co se vám stalo s nohou?“ zeptá se Brownlee, a aby mladíka povzbudil, zakroučí vlastním kotníkem. Sedí spolu v kapitánské kajutě na lodi *Dobrovolník*, pijí brandy a posuzují nadcházející plavbu.

„Kulka ze sípáhijské muškety,“ vysvětlí mu Sumner. „Odesla to holeň.“

„To bylo v Dillí? Po obléhání?“

Sumner přikývne.

„První den útoku poblíž Kašmírské brány.“

Brownlee vyvalí oči a uznale potichu hvízdne. „Viděl jste, jak zabili Nicholsona?“

„Ne, ale viděl jsem jeho tělo. Nahoře na hřebeni.“

„Výjimečný muž, tenhle Nicholson. Velký hrdina. Říká se, že ty hnědý huby ho uctívaly jako boha.“

Sumner pokrčí rameny.

„Měl paštunského tělesného strážce. Ohromného blba jménem Khan. Spal před jeho stanem, aby ho chránil. Šuš-kalo se, že ti dva byli jako hrdličky.“

Brownlee potřese hlavou a usměje se. O Johnu Nicholsonovi si v londýnských *Timesech* přečetl úplně všechno: jak se svými muži pochodoval v nejpálčivějším vedru, aniž se zpotil nebo požádal o vodu, jak jedinou mocnou ranou meče čistě rozsekl sípáhijského povstalce vejpůl. Brownlee věří, že bez mužů jako Nicholson – nepoddajných, tvrdých, krutých, je-li třeba – by už Impérium bylo dávno ztracené. A kdo by si bez Impéria kupoval olej, kdo by si kupoval kostice?

„Závist,“ prohlásí. „Pouhá zahořklost. Nicholson byl velký hrdina, podle toho, co jsem slyšel, občas trochu surovec, ale co byste čekal?“

„Viděl jsem, jak oběsil nějakého chlapa jenom proto, že se na něj prý usmál, a to se ten chudák ani neusmíval.“

„Musí se nastavit hranice, Sumnere. Je třeba udržovat civilizované standardy. Občas nezbyvá než vytloukat klín klí-nem. Ta přismahlá verbež koneckonců zabíjela ženy a děti, znásilňovala je, podřezávala jim krky. To vyžaduje spravedlivou pomstu.“

Sumner přikývne a na okamžik se zadívá na své černé kalhoty, které jsou na kolenou zešedlé, a na nevyleštěné kotníkové boty. Brownlee uvažuje, zda je jeho nový doktor cynik, citlivka, nebo (je-li to možné) od každého trochu?

„Takových věcí se tam děla spousta,“ odpoví Sumner a se širokým úsměvem se otočí zpátky k Brownleemu. „Spousta spravedlivé pomsty. To rozhodně ano.“

„A proč jste z Indie odešel?“ zeptá se Brownlee a trochu se na polstrované lavici zavrtí. „Proč jste opustil 61. pluk? To nebylo kvůli noze?“

„Ne, proboha, kvůli noze ne. Z té byli všichni nadšením bez sebe.“

„A proč tedy?“

„Přišel jsem nečekaně k penězům. Před půl rokem náhle zemřel můj strýc Donald a odkázal mi mléčnou farmu v hrabství Mayo – padesát akrů, krávy, mlékárnu. Farma má hodnotu přinejmenším tisíc guinejí, nejspíš ještě víc, ale rozhodně dost na to, abych si pořídil pěkný domek na venkově a řádnou hezkou ordinaci v nějakém klidném, ale bohatém městě: v Bognoru, Hastingsu, možná ve Scarborough. Víte, sláný vzduch mi dělá dobře a rád chodím na procházky.“

Brownlee vážně pochybuje o tom, jestli vdovičky ze Scarborough, Bognoru a Hastingsu budou opravdu chtít, aby jejich neduhy léčil zakrslý kovboj odněkud z Bohem zapomenutého Irska, ale tento názor si nechá pro sebe.

„Tak proč vlastně se mnou sedíte na grónské velrybářské lodi?“ zeptá se místo toho. „Slavný irský velkostatkář jako vy!“

Sumner se té sarkastické poznámce usměje, poškrábe se na nose a nechá to být.

„S dědictvím jsou právní komplikace. Zničehonic se vonořili tajemní bratrance, kteří si na ně také dělají nárok.“

Brownlee soucitně povzdychne. „Tak to chodí,“ přisvědčí.

„Řekli mi, že může trvat celý rok, než se spor vyřeší, a do té doby jsem nevěděl, co se sebou. Také nemám žádné peníze. Když jsem cestou zpátky od právníků z Dublinu projížděl Liverpoolem, narazil jsem v baru v hotelu Adelphi na vašeho pana Baxtera. Dali jsme se do řeči, a jakmile

zjistil, že jsem bývalý vojenský felčar a sháním placenou práci, slovo dalo slovo.“

„Baxter je ostrý a nelítostný obchodník,“ prohlásí se spikleneckým mrknutím Brownlee. „Sám tomu parchantovi nevěřím. Mám dojem, že mu v těch seschlých žilách koluje trochu hebrejské krve.“

„Podmínky, které mi nabídl, mi vcelku vyhovovaly. Ale neočekávám, že bych na velrybářství zbohatl, kapitáne, jenom že mě zaměstná, než se dotočí soukolí spravedlnosti.“

Brownlee popotáhne.

„My už pro vás nějaké využití najdeme. Pro ochotné lidi je vždycky práce dost.“

Sumner přikývne, dopije brandy a s tichým bouchnutím postaví sklenici zpátky na stůl. Olejová lampa visící ze stropu z tmavého dřeva ještě nehoří, ale stíny v rozích kajuty se prohlubují a rozšiřují, světlo venku zatím slábne a slunce se za kovovým a cihlovým shlukem komínů a střech sune mimo dohled.

„Jsem vám k službám, kapitáne,“ prohlásí Sumner.

Brownlee chvíli přemýšlí, co to přesně znamená, ale nakonec se rozhodne, že to neznamená vůbec nic. Baxter není typ člověka, který prozrazuje svá tajemství. Jestliže si Sumnera vybral z nějakého důvodu (kromě těch zjevných, jako jsou ty, že je levný a k mání), pak nejspíš kvůli tomu, že Ir je klidný a poddajný a zřejmě má jiné starosti.

„Na velrybářské lodi nemívá doktor zpravidla moc práce, alespoň co vím. Když chlapi onemocní, buď se zase sami od sebe uzdraví, nebo to vzdají a umřou – taková je moje zkušenost. Lektvary nic moc nezmožou.“

Sumner povytáhne obočí, ale zdá se, že se ho lhotejně znevažování jeho profese nedotklo.

„Měl bych si prohlédnout skříňku s léky,“ navrhne bez valného nadšení. „Možná budu před vyplutím muset něco doplnit nebo nahradit.“

„Skříňka je uložená ve vaší kajutě. Na Clifford Street vedle sídla svobodných zednářů je lékárna. Nakupte, co potřebujete, a řekněte jim, ať účet pošlou panu Baxterovi.“

Oba muži vstanou. Sumner natáhne ruku a Brownlee mu jí potřese. Jeden na druhého se na okamžik zadívají, jako by doufali, že se jim dostane odpovědi na nějakou tajnou otázku, kterou nepronosou nahlas, protože jsou příliš nervózní nebo ostražití.

„Myslím, že Baxterovi se to nejspíš nebude moc líbit,“ pronese Sumner nakonec.

„Ať si Baxter trhne,“ opáčí Brownlee.

O půl hodiny později sedí Sumner shrbený na lehátku a olizuje špačka tužky. Jeho kajuta velikostí připomíná mauzoleum pro nemluvně a páchne, ještě než plavba vůbec začala – nakyslým odérem s nádechem výkalů. Sumner skepticky hledí do skříňky s léky a začíná sepisovat nákupní seznam: *prášek z jeleního parohu*, píše si, *Glauberova sůl*, *roztok z octa a urgineje přímořské*. Čas od času odšpuntuje některou lahvičku a přičichne k jejímu vyschlému obsahu. O polovině těch přípravků v životě neslyšel: Tragant? Guajákum? Londýnský špiritus? Není divu, že si Brownlee myslí, že ty „lektvary“ nezabírají, většina látek se podobá spíš něčemu ze Shakespeara. Byl snad předchozí lékař nějaký zatracený druid? *Laudanum*, píše Sumner ve žlutkovém světle lampy na velrybí tuk, *opiiové tabletky*, *rtuť*. Napadne ho, jestli bude mezi posádkou velrybářské lodi hodně kapavky. Možná ne, protože za severním polárním kruhem nejspíš bude děvek jen poskrovnu.

Soudě podle množství epsomské soli a ricinového oleje bude zřejmě velkým problémem zácpa. Všimne si, že skalpely jsou do jednoho prastaré, zrezlé a tupé. Bude si je muset nechat nabrousit, než začne někomu pouštět žilou. Nejspíš udělal dobře, že si přinesl svoje vlastní a také zánovní kostní pilku.

Po chvíli skříňku s léky zavře a zastrčí ji zpátky pod lehátko, vedle otlučeného kovového kufru, který si přitáhl až z Indie. Ze zvyku, automaticky, a aniž sklopí pohled, zachrastí zámkem a sáhne si na kapsičku u vesty, aby se ujistil, že má u sebe klíč. Jakmile se přesvědčí, vstane, vyjde ven z kajuty a po úzkých palubních schůdcích vyleze na palubu. Ve vzduchu je cítit lak, dřevěné odřezky a kouř z dýmky. Na příď se na lanech nakládají sudy s hovězím a otepi klacků, někdo zatlouká hřebíky do střechy lodní kuchyně a v lanoví několik mužů pohupuje kotlíky s dehtem. Kolem proběhne chrt a pak se náhle zastaví, aby se olízal. Sumner zůstane stát vedle křížového stěžně a rozhlíží se po nábřeží. Nikoho nepoznává. Říká si, že svět je obrovský a že on sám je pouhým smítkem, které se snadno ztratí a upadne v zapomnění. Ta představa, třebaže by za běžných okolností nejspíš nikoho nepotěšila, je mu teď příjemná. Má v plánu se rozplynout, vytratit se, a teprve poté, o něco později, se znovu zformovat. Sejde po přístavním můstku a najde lékárnu na Clifford Street, kde předloží svůj seznam. Lékárník je plešatý, má nažloutlou pleť a chybí mu několik zubů. Seznam si prohlédne a pak se na Sumnera podívá.

„To nejde,“ řekne. „Ne na velrybářskou výpravu. Je toho moc.“

„Všechno platí Baxter. Můžete mu rovnou poslat účet.“

„Viděl ten seznam?“

Lékárna je ztemnělá a nahnědlý vzduch je cítit sírou a těžkým pachem mastí. Plešoun má konečky prstů potřís-

něné chemickou zářivě oranžovou barvou, nehty má křivé a zrohovatělé a pod vyhrnutými rukávy košile Sumner zahlédne modré okraje starého tetování.

„Myslíte, že budu Baxtera otravovat s takovými nesmysly?“ namítne Sumner.

„Bude pěkně otrávenej, až ten zatracenej účet uvidí. Já Baxtera znám, je to pěkej škudlil.“

„Prostě mi tu objednávku připravte,“ trvá na svém Sumner. Muž zavrtí hlavou a otre si ruce do flekaté zástěry.

„Tohle všechno vám dát nemůžu,“ ukáže na papír na pultu. „A tohle taky ne. Pokud vám to dám, nedostanu za to zapláceno. Dám vám obvyklý dávky a bude to.“

Sumner se předkloní. Břichem se přitiskne k naleštěnému pultu.

„Zrovna jsem se vrátil z kolonií, z Dillí,“ vysvětlí lékárníkovi.

Plešoun informaci kvituje pokrčením ramen, pak si strčí ukazovák do pravého ucha a chvíli se v něm hlasitě štourá.

„Víte, mohl bych vám na tu kulhavou nohu prodat pěknou březovou hůlku,“ řekne. „Rukojeť ze slonoviny, z velrybí kosti, co se vám víc líbí.“

Sumner neodpoví, ustoupí od pultu a začne se rozhlížet po obchodě, jako by měl najednou spoustu volného času a nevěděl, čím ho vyplnit. Postranní stěny jsou zaplněné policemi se všemožnými baňkami a lahvemi a skleněnými skříňkami naplněnými tekutinami, mastmi a prášky. Za pultem visí velké zažloutlé zrcadlo, v němž se odráží bezvlasá plocha plešounova temene. Po jedné straně zrcadla se nachází sestava čtvercových dřevěných zásuvek, všechny mají cedulku a ve středu mosaznou kouli, a po straně druhé stojí řada polic nesoucích výjev sestavený z vycpaných zvířat naaranžovaných do různých melodramatických a bojovných pozic. Sova

pálená požírající polní myš, jezevec v neustálé válce s fretkou a gibbon připomínající Laokoona, kterého škrtí užovka.

„To všechno jste udělal vy sám?“ zajímá se Sumner.

Muž chvíli vyčkává a pak přikývne.

„Jsem nejlepší preparátor ve městě. Zeptejte se, koho chcete.“

„A jakou největší bestii jste kdy vycpával? Tu úplně největší. Popravdě.“

„Dělal jsem mrože,“ odpoví plešoun nenuceně. „A ledního medvěda. Vozí je sem na grónskejších lodích.“

„Vy jste vycpával ledního medvěda?“ ujišťuje se Sumner.

„Jo.“

„Páni, ledního medvěda,“ zopakuje Sumner, teď s úsměvem. „Tak to bych moc rád viděl.“

„Postavil jsem ho úplně na zadní,“ vysvětlí plešoun, „a ty jeho surový drápy takhle rvaly ledovej vzduch.“ Zdvihne naoranžovělé ruce do vzduchu a nasadí výraz, jako by mu tvář ztuhla v zavrčení. „Udělal jsem ho pro Firbanka, toho bohatého šmejda, co žije v tom velkém baráku na Charlotte Street. Myslím, že ho tam ještě má postavenýho v tý svojí velkolepý vstupní hale hned vedle stojanu na klobouky z velrybí kosti.“

„A vycpal byste někdy třeba velrybu?“ chce vědět Sumner.

Plešoun zavrtí hlavou a zákaznickovu nápadu se jen zasměje.

„Velryba se vycpat nedá,“ odpoví. „Kromě toho, že je tak velká, že je to prakticky nemožný, taky začíná moc rychle zahnívat. A navíc, co by rozumnej člověk dělal s pitomou vycpanou velrybou?“

Sumner přikývne a znovu se usměje. Plešoun se té představě pochechtává.

„Udělal jsem spoustu štik,“ pokračuje samolibě. „Hodně vyder a jednou mi někdo přines ptakopyska.“

„Co byste řekl tomu, kdybychom změnili názvy?“ nadhodí Sumner. „Na tom účtu. Napište tam absint. Napište tam chlorid rtuťný, jestli chcete.“

„Ten už na seznamu máme.“

„Tak absint, říkejme tomu absint.“

„Můžeme tomu říkat modrej vitriol,“ navrhně muž. „Některý doktoři si ho berou hodně.“

„Tak tam napište modrý vitriol a místo toho druhého absint.“

Muž přikývne a rychle v duchu počítá.

„Lahev absintu a tři unce vitriolu by to měly pokrejt.“ Otočí se a začne otvírat zásuvky a sundavat z polic baňky. Sumner se opře o pult a pozoruje ho při práci – jak váží, prosívá a mele a pak zátkuje lahve.

„Plavil jste se někdy někam?“ zeptá se ho Sumner. „Na velryby?“

Lékárník zavrtí hlavou, aniž vzhledne od práce.

„Tahle grónská branže je nebezpečná,“ opáčí. „Já se radši držím doma, kde je teplo a sucho a mnohem nižší riziko násilného úmrtí.“

„Jste rozumný člověk.“

„Jsem vopatrnej, to je všechno. Už jsem viděl leccos.“

„Řekl bych, že jste šťastný člověk,“ prohlásí Sumner a znovu se rozhlíží po špinavém obchodě. „Šťastný, protože máte co ztratit.“

Muž rychle vzhledne, aby se ujistil, jestli není terčem posměchu, ale Sumner se tváří naprosto upřímně.

„Moc toho nemám,“ namítne, „v porovnání s jinejma.“

„Ale aspoň něco.“

Lékárník přikývne, převáže balíček motouzem a postrčí ho přes pult.

„*Dobrovolník* je stará dobrá loď,“ řekne. „Dokáže proplout mezi krama.“

„A co Brownlee? Slyšel jsem, že je smolař.“

„Baxter mu věří.“

„To ano,“ přitaká Sumner, zdvihne balíček, vloží si ho pod paži a pak se skloní, aby podepsal účet. „A co si myslíme o panu Baxterovi?“

„Myslíme si, že je bohatěj,“ přizná lékárník, „a v těchhle končinách většinou zbohatne jen ten, kdo má pod čepicí.“

Sumner se usměje a odměřeně mu pokývne na rozloučenou.

„Na to říkám amen.“

Mezitím se rozpršelo a nad zbytkovým smradem koňského hnoje a řezničiny získal vzduch svěží a milosrdný nádech. Sumner se nevrátí na *Dobrovolníka*, nýbrž zabočí doleva a najde si nálevnu. Objedná si rum a sklenici si donese do ošuntělé vedlejší místnosti s vyhaslým krbem a nepěkným výhledem na přilehlý dvorek. Nikdo jiný tam nesedí. Rozváže balíček od lékárníka, vytáhne jednu z lahví a polovinu obsahu si nalije do sklenice. Tmavý rum ještě víc potemní. Sumner se nadechne, zavře oči a směs jediným dlouhým lokem vypije.

Možná jsem volný, myslí si, zatímco čeká, až droga začne účinkovat. Možná je to ten nejlepší způsob, jak může chápat svůj současný stav. Po tom všem, co ho sužovalo: zrada, ponížení, chudoba, hanba, smrt rodičů, kteří zemřeli na tyfus, smrt Williama Harpera způsobená alkoholem, různé snahy, které nesprávně vynakládal nebo nakonec opustil, mnoho promarněných příležitostí a nevydařených plánů.

A po tom všem, po tom všem je alespoň stále naživu. To nejhorší už se stalo – nebo snad ne? –, ale on je stále nedotčený, stále teplý, stále dýchá. Teď není nic, to nepopírá (doktor na yorkshirské velrybářské lodi, co je to za odměnu po té dlouhé námaze?), ale je-li člověk ničím, znamená to také, při pohledu z jiného úhlu, že je zároveň vším. Není to tak? Není tedy ztracený, nýbrž svobodný? Volný? A ten strach, který nyní zakouší, ten pocit neustálé nejistoty, to musí být – rozhodne se – pouhý překvapivý příznak jeho současného neomezeného stavu.

Sumner nad tímto závěrem na okamžik pocítí velkou úlevu, protože je tak jasný a rozumný a protože k němu tak snadno a rychle došel, ale potom, téměř okamžitě, ještě než vůbec dostane možnost si nový pocit vychutnat, si uvědomí, že svoboda, kterou si užívá, je velmi prázdná, že je to svoboda tuláka nebo zvířete. Jestliže je ve svém současném stavu svobodný, pak tenhle dřevěný stůl před ním je také svobodný a stejně tak prázdná sklenice. A co vůbec znamená slovo „svobodný“? Taková slova jsou tenká jako papír a pomačkají se a protrhnou při sebemenším tlaku. Počítají se pouze činy, pomyslí si už po desetitisících, jenom události. Všechno ostatní je pára, mlha. Objedná si další pití a olízne si rty. Přílišné přemýšlení je závažná chyba, připomene si, závažná chyba. Život se nedá rozluštit nebo utlachat k poddajnosti, musí se prožít, přežít jakýmkoliv možným způsobem.

Opře si hlavu o bíle natřenou stěnu a neurčitě se dívá k protějším dveřím. Vidí tam hostinského stojícího za barem, slyší cinkot cínu a rachot, když se zavírají padací dveře. Cítí, jak se mu v hrudi vzdouvá další vlahý nával jasného uvažování a klidu. Jde o tělo, napadne ho, ne o mysl. Záleží na krvi, na chemii. Po pár minutách má ze sebe samého i ze světa mnohem lepší pocit. Kapitán Brownlee, říká si, je

dobrý chlap a Baxter je také dobrý chlap, svým způsobem. Oba jsou poctiví. Věří v činy a důsledky, úlovek a odměnu, prostou geometrii příčiny a následku. A kdo by si troufl říct, že se mýlí? Podívá se na prázdnou sklenici a napadne ho, jestli je moudré objednat si další. Postavit se, to nebude problém, pomyslí si, ale mluvit? Vlastní jazyk mu připadá plochý a cizí a není si jistý, co by z něj vyšlo, pokud by se pokusil promluvit – jaká řeč? Jaké zvuky? Hospodský, jako by vycítil jeho dilema, se podívá jeho směrem a Sumner na něj zamává prázdnou sklenicí.

„Máte recht,“ kývne hostinský.

Sumner se usměje jednoduché elegancí té výměny – byla vycítna potřeba a bylo nabídnuto uspokojení. Hostinský vejde do místnosti, kde sedí Sumner, s poloprázdnou lahví rumu a dolije mu. Sumner mu poděkuje pokývnutím a vše je v pořádku.

Venku už se setmělo a přestalo pršet. Dvorek žlutě září matným kapalným světlem. Ve vedlejšímu pokoji se ozývá hlasitý ženský smích. Jak dlouho už tu sedím? napadne Sumnera najednou. Hodinu? Dvě? Dopije, znovu zaváže balíček od lékárníka a postaví se. Místnost mu připadá mnohem menší, než když do ní vešel. V krbu stále nehoří oheň, ale někdo postavil na stoličku vedle dveří olejovou lampu. Opatrně vejde do vedlejší místnosti, chvíli se rozhlíží, nadzdvihne klobouk směrem k dámám a pak vyjde na ulici. Noční obloha překypuje hvězdami – roztahuje se na ní obrovský zvěrokruh a mezi znameními září shluky dalších bezejmenných hvězd. *Hvězdné nebe nade mnou a mravní zákon ve mně.* Při chůzi si vzpomene na pitevnu, kde pozoroval toho odporného starého rouhače Slatteryho, jak šťastně zakrojuje do mrtvoly. „U tohohle chlápka zatím žádná známka nesmrtelné duše, mladí pánové,“ žertoval, když se

v těle hrabal a rval ven vnitřnosti jako kouzelník fáborcky, „ani mimořádných rozumových schopností, nicméně budu hledat dál.“ Sumner si vybavuje nádoby s rozřezanými mozky, které se tam bezmocně, bezcílně vznášely jako naložené kvěťáky, a jejich houbovitě hemisféry zcela prosté myšlenek či touhy. Nadbytečnost těla, pomyslí si, bezmocnost masa, vždyť jak lze vyčarovat ducha z kostí? Ale navzdory tomu vypadá tahle ulice nádherně: rudá záře navlhlých cihel v měsíčním světle, rozléhající se klapot kožených bot na dláždění, křivka a šířka sukna na zádech jakéhosi muže, flanel přes boky nějaké ženy. Víření a křik racků, skřípění kol vozíků, smích, klení, to všechno, hrubá harmonie noci, která se slévá jako primitivní symfonie. Kromě opia má nejradši právě tohle: ty pachy, zvuky a vidiny a tlačeničky a hlahol jejich dočasné krásy. Všude panuje náhlá bdělost, kterou obyčejný svět postrádá, náhlá síla a verva.

Toulá se po náměstích a uličkách, kolem chatrčí ve dvorech a domů boháčů. Nemá ani ponětí, kde je sever nebo kterým směrem se teď nacházejí doky, ale ví, že nakonec si nějak vyčmucha cestu zpět. Naučil se v takových chvílích přestat myslet a věřit instinktům. Například proč Hull? Proč zatracené velrybářství? Nedává to smysl a v tom spočívá naprostá genialita toho nápadu. Ta nelogičnost, až na hranici idiocie. Chytrost, pomyslí si, ta není nikde k mání, pouze hlupáci, geniální hlupáci, dostanou zemi za dědictví. Jakmile dojde na náměstí, potká beznohého a odraného žebráka, který si hvězdá *Nancy Dawsonovou* a po rukou si to šine po ztemnělém chodníku. Oba se zastaví ke krátkému hovoru.

„Kudy se jde do Královských doků?“ zeptá se Sumner a beznohý žebrák pěstí olepenou špínou ukáže na druhou stranu.

„Tudy,“ odpoví. „Na jaký jste lodi?“

„Na *Dobrovolníkovi*.“

Žebrák, který má tvář pokrytou jizvami po neštovicích a jemůž seschlé tělo náhle končí hned pod slabinami, pořese hlavou a sípavě se zasměje.

„Jestli jste se rozhodnul plavit se s Brownleem, tak to jste si nasral do vlastního hnízda,“ řekne. „A pořádně.“

Sumner o tom chvíli přemýšlí, pak zavrtí hlavou.

„S Brownleem to půjde,“ namítne.

„Půjde, jestli chcete blbě dopadnout,“ odpoví žebrák. „Půjde, jestli se chcete vrátit domů a nemít ani vindru nebo se nevrátit vůbec. Tohle s ním půjde, v tom se shodneme. Slyšel jste o *Percivalovi*? Musel jste přece sakra slyšet o *Percivalovi*.“

Žebrák má na sobě umazaný beztvary skotský baret sešitý ze zbytků starších a lepších pokrývek hlavy.

„Byl jsem v Indii,“ pronese Sumner.

„Zeptejte se na *Percivala* kohokoliv,“ opáčí žebrák. „Jenom řekněte *Percival* a uvidíte, co to udělá.“

„Tak mi to povězte,“ pobídne ho Sumner.

Než žebrák spustí, na okamžik se odmlčí, jako by chtěl ještě lépe poměřit neskonale legrační rozsah Sumnerovy naivity.

„Rozmaširoval ho ledovec,“ začne. „Před třema rokama. V tý době měl nádrže plný velrybího tuku a nezachránili z toho všeho jedinej sud. Ani kapičku. Utopilo se tam osm chlapů a dalších deset umrzlo a nikdo z těch, co přežili, si neodnesl ani floka.“

„To mohla být jen smůla. Taková věc se může přihodit každému.“

„Ale stalo se to Brownleemu, nikomu jinýmu. A kapitán, kterej má takovou příšernou smůlu, většinou nedostane jinou loď.“

„Baxter mu musí věřit.“

„Baxter je kurva záhadnej. To je to jediný, co se o zasraným Baxterovi dá říct. Je záhadnej.“

Sumner pokrčí rameny a pozvedne pohled k měsíci.

„Co se vám stalo s nohama?“ zeptá se.

Žebrák sklopí oči a zamračí se, jako by ho zjištění, že má nohy pryč, překvapilo.

„Na to se zeptejte kapitána Brownleeho. Povězte mu, že vás posílá Ort Caper. Řekněte mu, že jsem si jednoho krásnýho večera přepočítával nohy a že se mi zdá, že mi jeden pár chybí. Uvidíte, co vám odpoví.“

„Proč bych se ho na to ptal?“

„Protože když vám to řekne někdo jako já, neuvěříte, že je to pravda, a odepíšete to jako nepřičetný kecý šilence, ale Brownlee kurva ví, co se stalo, stejně jako já. Zeptejte se ho, co se stalo na *Percivalovi*. Vyřídte mu, že ho pozdravuje Ort Caper, a uvidíte, co mu to udělá s trávením.“

Sumner vytáhne z kapsy minci a upustí ji do žebrákovy napřažené dlaně.

„Jmenuju se Ort Caper,“ zavolá za ním žebrák. „Zeptejte se Brownleeho, co se mi kurva stalo s nohama.“

O kus dál ucítí Sumner Královnin dok – jeho kyselý, slzopudný puch, jako maso, které se už už kazí. V uličkách mezi skladišti, mezi vyrovnanými prkny v dřevařských dvorech vidí obrysy velrybářských lodí a šalup jako vyryté v cínu. Je po půlnoci a ulice jsou tišší – z nálevení v docích jako Pokladnička a Námořníková Molly se tlumeně ozývá hlasitý hovor a cinkot sklenic a tu a tam zarachotí prázdná drožka nebo popelářský vůz. Hvězdy se otočily kolem osy, nateklý měsíc je napůl schovaný za hradbou jakoby poniklovaných mraků, Sumner vidí o kus dál v docích *Dobrovolníka* se širokým trupem, tmavou loď plnou lanoví. Po palubě nikdo

nepřechází, alespoň nikoho nevidí, takže nakládka už musí být hotová. Teď už se čeká jenom na příliv a na to, až je parní vlečný člun odtáhne do Humberu.

Sumner se v mysli přenesl k severním ledovým polím a velikým divům, které tam nepochybně uvidí – jednorozce a mořského levharta, mrože a albatrosa, arktického buňňáka a ledního medvěda. Myslí na obří černé velryby, které jsou pod tichými pláty ledu shluklé ve skupinách jako olověné bouřkové mraky. Rozhodne se, že je bude skicovat uhlím, bude malovat akvarelové krajinky, možná si povede deník. A proč ne? Bude mít spoustu volného času, jak mu Brownlee jasně naznačil. Bude hodně číst (přinesl si své vydání Homéra s oslíma ušima), bude si procvičovat nepoužívanou řečtinu. A proč ksakru ne? Bude mít jen málo jiné práce – tu a tam rozdělí projímadlo, občas potvrdí nějaké to úmrtí, ale kromě toho to budou svým způsobem prázdniny. Baxter mu něco v tom smyslu naznačil. Naznačil, že pozice doktora na velrybářské lodi je právní libůstka, nařízení, které se musí dodržet, ale ve skutečnosti nebude mít do čeho píchnout – to proto ten směšný plat, samozřejmě. Takže ano, pomyslí si, bude číst a psát, bude spát, bude konverzovat s Brownleem, pokud si ho kapitán zavolá. Celkem vzato to bude snadné, možná trochu nudné období, ale Bůh ví, že právě tohle po tom indickém šílenství potřebuje: po tom hnusném vedru, barbarství a smradu. Ať už vypadá velrybářství v Grónsku jakkoliv, pomyslí si, určitě to bude úplně jiné.

KAPITOLA 3

„Už se zvedá vítr,“ pronese Baxter. „Řekl bych, že v Lerwicu budete co nevidět.“

Brownlee se opře o kormidelnu a vyplivne přes lodní zábradlí do široké hnědé temnoty Humberu zelený hlen. Na severu a na jihu spojuje nepatrná pobřežní čára zrezavělou ocel ústí řeky a nebe. Před nimi se s mumláním rozhodně sune vpřed parní remorkér a za ním zuřivě víří voda.

„Vážně se nemůžu dočkat, až uvidím tu bandu všiváků, co jsi mi v Lerwicu nasmlouval,“ ušklíbne se Brownlee.

Baxter se usměje.

„Jsou to dobrý chlapi,“ namítne. „Shetlandani každým coulem: pracanti, co se do všeho hrnou a poslechnou na slovo.“

„Víš přece, že až doplujeme do Severních vod, mám v úmyslu naplnit hlavní sklad,“ pokračuje Brownlee.

„Čím přesně ho hodláš naplnit?“

„Velrybím tukem.“

Baxter zavrtí hlavou.

„Mně nemusíš nic dokazovat, Arthure. Já vím, co jsi zač.“

„Jsem velrybář.“

„To vážně jsi, a zatraceně dobřej. Náš problém nespočívá v tobě, Arthure, ani ve mně. Náš problém spočívá v dějinách. Před třiceti rokama moh zbohatnout každěj hňup

s lodí a harpunou. Na to si pamatuješ. Pamatuješ na *Auroru* v osmadvacátým? Vrátila se v červnu – v červnu, krucinál – a k okrajníkům měla přivázaný haldy velrybích kostí vysoký jako já. Neříkám, že to tenkrát bylo jednoduchý, nikdy to nebylo jednoduchý, jak sám dobře víš. Ale šlo to. Jenomže teď potřebuješ – co vlastně? – parní motor s výkonem dvě stě koní, harpunový děla a velkou porci štěstí. A dokonce i v takovém případě existuje možnost, že se vrátíš domů čistej jako lilium.“

„Já ten sklad naplním,“ trvá Brownlee klidně na svém. „Nakopu ty parchanty do řiti a ten sklad naplním, však uvidíš.“

Baxter k němu přistoupí. Je oblečený jako právník, ne jako námořník: černé boty z teletiny, nankinová vestička, fialový šátek kolem krku a žaket z česaného tmavomodrého sukna. Má řídké šedé vlasy a zarudlé žilkovaté oči mu slzí. Už celé roky vypadá, že je na smrt nemocný, ale do kanceláře chodí každý den. Tenhle chlap je jako nabílená hrobka, pomyslí si Brownlee, ale pro Kristovy rány, hubu nezavře. Slova, slova, slova – nekonečnej, nezastavitelnej příval prázdných keců. I až ho zakopou do země, bude dál žvanit jako kafemlejnek.

„Všechny jsme je zabili, Arthure,“ pokračuje Baxter. „Byla to ohromná doba a taky to úžasně vynášelo. Užili jsme si kurva pěkných pětadvacet let. Ale svět se točí dál a tohle je nová kapitola. Uvažuj o tom tímhle způsobem. Není to konec jedny věci, ale začátek něčeho lepšího. Kromě toho už velrybí tuk nikdo nechce – dobře víš, že teď se všichni shánějí po ropě a svítiplynu.“

„Ropa nevydrží,“ řekne Brownlee. „To je jenom přechodná móda. A velryby tam pořád jsou – akorát potřebuješ kapitána, kterej na to má nos, a posádku, která dokáže dělat, co se jí řekne.“

Baxter potřese hlavou a spiklenecky se k němu nakloní. Brownlee cítí pomádu, hořčici, pečetní vosk a hřebíček.

„Nepodělej to, Arthure,“ varuje ho. „Ne že zapomeňš, co máme v plánu. Tady nejde o pýchu – ani o tvou, ani o mojí. A rozhodně tu nejde o ty zasraný velryby.“

Brownlee se bez odpovědi odvrátí. Zírá na pochmurně ploché pobřeží Lincolnshiru. Nikdy jsem neměl zemi v lásce, napadne ho. Je příliš určitá, příliš pevná, příliš sebejistá.

„Poslal jsi někoho zkontrolovat čerpadla?“ zeptá se ho Baxter.

„Draxe,“ odpoví.

„Drax je dobrej chlap. Na harpunářích jsem nešetřil, co? Doufám, že sis toho všimnul. Sehnal jsem ti tři nejlepší. Draxe, Jonese Velrybu a toho, jak se jenom jmenuje, Ottu. Tihle tři by potěšili každého kapitána.“

„Ujdou,“ připustí Brownlee, „tihle tři ujdou, ale nevyváží Cavendishe.“

„Cavendish je nezbytnej, Arthure. Cavendish má svou roli. Probírali jsme to už tolikrát.“

„Posádka kvůli tomu brblá.“

„Kvůli Cavendishovi?“

Brownlee přikývne.

„Udělat z něj prvního důstojníka nebyl dobrej tah. Všichni vědí, že je to naprostej budižkničemu.“

„Cavendish je šmejd k pohledání a kurevník, to je pravda, ale udělá, cokoliv se mu řekne. A až se dostaneš do Severních vod, rozhodně nebudeš potřebovat iniciativní parchanty. Každopádně máš ještě druhýho důstojníka, mladýho pána Blacka, a ten ti pomůže, kdybyste se cestou dostali do potíží. Ten nenosí hlavu na krku jen tak pro nic za nic.“

„A co si myslíš o tom irským doktorovi?“

„O Sumnerovi?“ Baxter pokrčí rameny a pak se uchechtne. „Viděl jsi, na co jsem ho utáhnul? Dvě libry měsíčně a šilink za každou tunu. To je skoro rekord. Je to krapet podezřelý, to samozřejmě, ale myslím, že si s tím nemusíme dělat starosti. Nechce se s náma dostat do problémů, tím jsem si jistej.“

„Věříš tý povídačce o mrtvým strejdovi?“

„Ani za mák. Ty snad jo?“

„Takže myslíš, že ho vykopli z armády?“

„Nejspíš jo, ale i kdyby, co na tom? Za co tě můžou v dnešní době vyloučit? Za podvádění u bridže? Za to, že člověk ojede jednoho z těch kluků, co trouběj na polnici? Myslím, že si s ním vystačíme.“

„Víš, že byl v Dillí na hřebenu? Viděl Nicholsonovo mrtvý tělo.“

Baxter povytáhne obočí a předstírá, že to na něj zapůsobilo.

„Tenhle ten Nicholson byl sakra hrdina,“ pronese. „Kdybysme měli víc takovejch Nicholsonů, který by ty parchanty věšeli, a míň podělanejch ustrašenců jako Canning, co rozdává milosti na všechny strany, řídili bysme Impérium pevnou rukou.“

Brownlee souhlasně přikývne.

„Slyšel jsem, že dokázal rozseknout ty čmoudy vejpůl jedinou ranou šavle,“ řekne. „Tím myslím Nicholson. Jako vokurku.“

„Jako vokurku,“ zasměje se Baxter. „To musel bejt pohled, co?“

Na pravoboku míjejí Grimsby a před nimi se na obzoru postupně zvedá jemná žlutá linie mysu Spurn. Baxter se podívá na kapesní hodinky.

„Zvládli jsme to rychle. Samý dobrý znamení.“

Brownlee zavolá na Cavendishe, aby dal signál parnímu remorkéru. Po minutě nebo dvou remorkér zpomalí a lano mezi oběma plavidly povolí. Posádka lano odváže a Brownlee vydá pokyn rozvinout hlavní plachty. Vane čerstvý jihovýchodní vítr a barometr je ustálený. Na východě se na horizontu kupí šedivé mraky. Brownlee se letmo podívá na Baxtera, ten se na něj usmívá.

„Poslední slovo, než tě opustím, Arthure,“ pokývne mu.

„Smotejte to zatracený lano,“ zavolá Brownlee na Cavendishe, „a držte ji v klidu, už žádný další plachty.“

Oba muži spolu sejdou po palubních schůdcích a vstoupí do kapitánovy kajuty.

„Dáš si brandy?“ zeptá se Brownlee.

„Když už jsem za ni zaplatil, proč ne?“ odpoví Baxter.

Usadí se proti sobě ke stolu a popíjejí.

„Přinesl jsem ty papíry,“ prohodí Baxter. „Napadlo mě, že se na ně možná budeš chtít sám podívat.“ Vytáhne z kapsy dva listy pergamenu, rozvine je a postrčí přes stůl. Brownlee na ně chvíli hledí. „Dvanáct tisíc liber rozdělenejch na tři hromádky, to je pořádněj balík peněz, Arthure,“ pokračuje Baxter. „To bys měl mít vždycky na paměti jako první. Je to o hodně víc, než kolik si kdy vyděláš zabíjením velryb.“

Brownlee přikývne.

„Campbell by si měl dát bacha, aby tam byl,“ opáčí. „To je celý. Jestli tam Campbell v momentě, kdy ho budu potřebovat, nebude, tak tu zkurvenou loď otočím a popluju domů.“

„Bude tam,“ ujistí ho Baxter. „Campbell není tak blbej, jak vypadá. Ví, že když se tohle povede, bude další na řadě.“

„Takže takhle to dopadne,“ shrne jejich rozhovor Baxter.

„Jde o prachy, Arthure, o nic jinýho. Peníze si budou dělat, co chtějí. Nezáleží jim na tom, co bysme my radši. Zablokuj jeden průchod, vyhloubí si jinej. Nemůžu peníze

ovládat, nemůžu jim říkat, co mají dělat nebo kam se mají přesunout – bylo by to kurva pěkný, ale nemůžu.“

„Modli se, aby tam bylo dost ledu.“

Baxter dopije a zvedá se k odchodu. „Ale, led se vždycky najde,“ opáčí a pousměje se. „To přece oba víme. A jestli na světě existuje nějaký chlap, kterej má na led nos, tak seš to ty.“

KAPITOLA 4

Do lerwického přístavu vplouvají 1. dubna 1859. Popelavé nebe hrozí deštěm a nízké bezlesé hory, které obklopují městečko, mají barvu mokrých pilin. Už tu bezpečně kotví dvě lodi z Peterheadu, *Zembla* a *Mary-Anne*, a den nato by měla z Dundee připlout *Pravá láska*. Jakmile se kapitán Brownlee nasnídá, vyrazí do města navštívit Samuela Taita, místního lodního agenta, aby si vybral shetlandskou část posádky. Sumner tráví ráno tím, že rozdává přiděly tabáku a ošetřuje Thomase Andersona, lodníka s bolestivou strikturou. Odpoledne leží na lehátku a při čtení Homéra upadne do dřímoty. Vzbudí ho Cavendish, který na něj zaklepe a vysvětlí mu, že dává dohromady skupinku oddaných námořníků za účelem prozkoumání kvalit místní palírny.

„Výpravu v současné době tvořím já, Drax, a přiznávám, že to je pěkněj vožrala a pohan, Black, taková tichá voda, co tvrdí, že pije jenom zázvorový pivo nebo mlíko, ale to se teprv uvidí, a ještě Jones Velryba, což je, jak víte, šílenej Velšan, a proto pro nás všechny představuje jednu velkou záhadu,“ upřesní Cavendish. „Když se to vezme kolem a kolem, řekl bych, že to bude nanejvýš uspokojujivej večer.“

Drax a Jones je ve člunu převezou na pevninu. Cavendish bez ustání mluví, vykládá jim jednu historku za druhou

o ošklivých soubojích na nože, jichž byl svědkem, a o škaredých lerwických ženách, které ošukal.

„Kristova noho, ten nekřesťanskej smrad její kundy,“ líčí. „Nevěřili byste tomu, kdybyste kurva nestáli rovnou tam.“

Sumner sedí vedle Blacka na zádi. Před odchodem z kajuty požil osm gránů laudana (podle předchozích zkušeností dost na to, aby ten malý výlet snesl, ale přitom nevypadal jako úplný pitomec) a vychutnává si šplouchání vody narážející na listy a vesla skřípějící ve vidlicích (Cavendishe spokojeně ignoruje). Black se ho ptá, jestli je to jeho první návštěva Lerwicku, a Sumner přisvědčuje.

„Je to takové zaostalé městečko,“ vysvětluje mu Black. „Půda je tu chudá a Shetlandani nejeví zájem o pokrok. Jsou to venkovani a nejspíš mají venkovské ctnosti, ale nic jiného tu nenajdete. Projděte se trochu po ostrově a podle žalostného stavu statků a domů brzy pochopíte, co tím myslím.“

„A co lidi z města? Těží nějak z velrybářství?“

„Někteří ano, ale většinu z nich velrybářství jen kazí. Město je celkově stejně špinavé a nemorální jako každý jiný přístav – nejspíš o nic horší než většina z nich, ale rozhodně ne lepší.“

„A kurva díkybohu za to,“ zavolá Cavendish v odpovědi na Blackova slova. „Dobrý pití a pěkně mokrá kunda je přesně to, co chlap potřebuje, než začne s takovou krvavou prací jako velrybářství, a naštěstí jsou tohle jediný artikly, ve kterých Lerwick vyniká.“

„To je celkem vzato pravda,“ přisvědčí Black. „Pakliže vás zajímá skotská whisky a laciné děvky, pane Sumnere, jste rozhodně na správném místě.“

„Mám štěstí, že jsem narazil na takové zkušené průvodce.“

„To teda máte,“ přitaká Cavendish. „Ukážeme mu, jak to chodí, co říkáte, Draxi? Ukážeme vám, jak se věci mají. Na to se spolehněte.“

Cavendish se zasměje. Drax, který nepromluvil od chvíle, co opustili loď, vzhledne od vesla a chvíli na Sumnera zírá, jako by zvažoval, kdo to je a k čemu by mohl být užitečný.

„V Lerwicku,“ spustí, „stojí nejlevnější whisky šest pencí a slušná děvka vám to udělá za šilink, nebo možná za dva, když máte specializovanější požadavky. To je asi tak všechno, co člověk potřebuje vědět.“

„Jak vidíte, Drax toho moc nenamluví,“ ozve se Cavendish. „Ale já rád žvaním, takže se dobře doplňujeme.“

„A co tady Jones?“ zajímá se Sumner.

„Jones je Velšan z Pontypoolu, tomu nikdy nikdo nerozumí ani slovo.“

Jones se obrátí a doporučí Cavendishovi, aby se šel laskavě bodnout.

„Vidíte, jak jsem říkal,“ dodá Cavendish. „Úplná hatmatilka.“

Začínají v Královnině hotelu, pak se přesunou do Obchodního hotelu a později do Edinburského štítu. Po odchodu z Edinburského štítu se zastaví u paní Brownové na Charlotte Street a Drax, Cavendish a Jones si každý vyberou holku a odeberou se nahoru, zatímco Sumner (který se po laudanu nikdy na nic nezmuže, a tak se vymluví, že se zotavuje z tripla) a Black (který s kamennou tváří trvá na tom, že slíbil věrnost své snoubence Bertě) zůstávají dole a pijí tmavé pivo.

„Můžu se vás na něco zeptat, Sumnere?“ osloví doktora Black.

Sumner, který se na něj dívá skrze houstnoucí mlhu opojení, přikývne. Black je mladý a dychtivý, ale Sumnerovi připadá, že i nemálo arogantní. Nikdy se nechová vysloveně hrubě nebo pohrdlivě, ovšem člověk u něj občas vycítí sebevědomí neúměrné jeho pozici.